

Verwolde en Kranengoor

Auteur: Dolf Logemann

Rondwandeling over twee landgoederen bij Laren (Gld)

De Achterhoek kent van oudsher veel landgoederen en landhuizen. Huizen met allure. Het bezit van zo'n voornaam huis, een havezate of riddergoed, was noodzakelijk om te worden toegelaten tot het regionaal bestuur: de Ridderschap van het Kwartier van Zutphen. Dat bestuur was dus alleen weggelegd voor de superrijken. En als je rijk was én voornaam, dan wilde je dat ook laten zien. Deze rondwandeling bezoekt een van de meest voorname landhuizen in het noordelijk deel van de Graafschap: het Huis Verwolde en het bijbehorende landgoed. Zoals zoveel Gelderse landhuizen en -goederen is het eeuwenlang in dezelfde familie gebleven en daardoor uitstekend bewaard. Dat zal je onderweg zien. De route over het landgoed loopt vooral door kleinschalig gebied, over kronkelige zandweggetjes langs akkers en kleine bosjes. En langs twee uitzonderlijk dikke oude bomen: 'Oom Frits' en 'De Dikke Boom van Laren'. De belangrijkste bron van inkomsten van het landgoed was de pacht. De pachtboerderijen op het landgoed Verwolde zijn rond 1900 alle in dezelfde stijl gebouwd. Het zijn evenzovele juweeltjes. Deze wandeling is het hele jaar de moeite waard, maar extra mooi als de rododendrons bloeien (eind april, mei)

Routebeschrijving

1. Vanaf de parkeerplaats teruglopen naar de Jonker Emilelaan en daar linksaf
2. Na circa 600 m bij paaltje keuzepunt O18 rechtsaf
3. Vervolgens eerste (smalle) paadje rechtsaf. Vóór het weiland linksaf. Doorlopen tot aan een zandweg (Juffersdijk)
4. Bij de zandweg rechtsaf. Je passeert boerderij Jacobahoeve. Daarna met de bocht mee naar links
5. Je passeert nu boerderij 't Jachthuis. In de volgende bocht rechtdoor, een bospad via een opening in de afrastering en direct daarna een bruggetje. Volg dit pad tot je bij boerderij Blankenberg opnieuw op de Juffersdijk uitkomt
6. Op de Juffersdijk linksaf tot even verderop het paaltje van keuzepunt O16
7. Vanuit dit keuzepunt nog iets doorlopen naar de asfaltweg en daarna deze weg naar links volgen (Holmershuizen)
8. Na circa 370 m rechtsaf, via een graspad achter een balk en een bordje 'Landgoed Kranengoor'. Dit pad, een graspad op een dijkje, eerst langs een sloot, daarna door het bos, geheel aflopen
9. Het pad eindigt bij opnieuw een balk. Hier rechtsaf over een breed zandpad met naastliggend fietspad
10. Na 80 m eerst zandpad linksaf en daarna vóór een volgende balk over het pad rechtsaf. Dit bospad met alle bochten mee langdurig volgen

11. Aan het eind van het bospad rechts aanhouden op een breder pad. Even verderop opnieuw rechtsaf, deze keer over het hoofdpad van het landgoed
12. Na ruim 150 m linksaf via een smal bospad. Dit is vlak voor een langwerpige waterpartij. Dit bochtige pad langdurig volgen tot aan een asfaltweg. Zijpaden negeren. Het laatste stuk is een graspad langs een perceel grasland of akker
13. Bij de asfaltweg (Holmershuizen) rechtsaf en na een kleine 100 m linksaf. Je bent dan opnieuw bij het paaltje van keuzepunt O16
14. Bij het keuzepunt O16 nu linksaf, via een smal bospad. Op de hoek aanduidingen naar de 'Dikke boom'. Dit pad langdurig volgen tot aan een eerste imposante dode eik met het bordje 'Oom Frits' en het paaltje van keuzepunt O41. Daar linksaf, een half verhard voetpad
15. Half verhard voetpad volgen en met de bocht mee naar rechts. In de bocht een bordje richting de 'Dikke Boom', d.w.z. een tweede dikke boom
16. Even voorbij de Dikke Boom rechtdoor, zijpad naar links (bij het paaltje van keuzepunt B71) negeren
17. Aan het eind linksaf, een lange laan tussen bomen
18. Aan het eind van de laan, bij een geel hek, rechtsaf, een zandpad door agrarisch gebied
19. Aan het eind, bij een bordje 'Verwolde' rechtsaf
20. Negeer na circa 250 m een zijpad naar rechts in het bos
21. Bij een splitsing van bospaden links aanhouden. Volg hier niet de rood-witte markering
22. Aan het einde van het pad rechtsaf. Je loopt nu langs de gracht die om de tuin van het Huis Verwolde loopt, met uitzicht op het landhuis
23. Aan het einde linksaf, een brede laan. Dit is weer de Jonker Emilelaan
24. Je passeert nu eerst een geel hek. Loop door tot de oprijlaan naar het landhuis en vlak voor het sierhek rechtsaf. Je komt nu weer terug op de parkeerplaats.
25. Oprijlaan oplopen

Praktische informatie

Verharding: 89 procent onverhard of half verhard

Horeca

> Theetuin bij het landhuis Verwolde (op vrijdag, zaterdag en zondag van 11:00 - 17:00 u).

Achtergrondinformatie

Landgoed Verwolde, een Zutphens riddergoed

Verwolde wordt voor het eerst in schriftelijke stukken vermeld in 1346. Maar vermoedelijk is Verwolde al in de 12de eeuw als jachtslot gesticht door een van de Heren van Keppel. Het werd een aantal keren herbouwd, meestal na oorlogshandelingen. Zo werd het kasteel in 1510 aangevallen door de bisschop van Utrecht met een leger van 1.600 ruiters en 300 voetknechten. Het kasteel lag namelijk op de grens van het hertogdom Gelre en het Oversticht (Overijssel), wat toen toebehoorde aan het bisdom Utrecht. Het kasteel werd volledig afgebroken, de drievoudige grachten werden gedempt en de wallen werden geslecht. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog werd het ingenomen door de

Spanjaarden. Het raakte daarbij zwaar beschadigd. In 1775 kwam het toenmalige huis in handen van Frederik Wilhelm van der Borch, die daarmee kon toetreden tot de ridderschap van het Kwartier van Zutphen. Deze baron bouwde op dezelfde plek een nieuw voornaam huis in neoclassicistische stijl. In 1926 liet de toenmalige eigenaresse een hoektoren bouwen om het huis een meer kasteelachtig aanzien te geven. In 1976 deed de familie Van der Borch van Verwolde het huis en het omliggende park om financiële redenen over aan Stichting Geldersch Landschap en Kasteelen. Het landgoed wordt echter momenteel weer door een nazaat van de familie bewoond. Onder haar leiding is de oude moestuin nieuw leven ingeblazen en zijn er een landgoedwinkel en een theeschenkerij geopend.

Jonker Emile, verzetsman

Jonker Emile van der Borch van Verwolde, telg uit de adellijke familie van dit landgoed, spioneerde in de Tweede Wereldoorlog voor de Geallieerden. In juni 1942 werd hij, na verraad, gevangen gezet en in mei 1943 op de Leusderheide bij Kamp Amersfoort gefusilleerd.

Het Kranengoor

Het 80 ha grote landgoed Kranengoor bestaat uit bos en landerijen, maar heeft geen landhuis. Oorspronkelijk maakte het deel uit van het Landgoed Verwolde, maar wordt sinds 2009 als zelfstandige eenheid beheerd door de particuliere stichting Anitya Foundation. Omdat de bosexploitatie niet meer rendabel is, heeft deze stichting haar koers verlegd naar natuurbeheer. In dat kader zijn enkele landbouwpercelen uit productie genomen om er waterpartijen van te maken. Ook het bos wordt meer natuurlijk beheerd.

Het landgoed ligt in een kom in het Achterhoekse dekzandlandschap. Daardoor is vooral het middendeel altijd nat. Veel van de bossen in dit middendeel liggen op 'rabatten', kleine dijkjes met greppels ertussen voor de afwatering. De naam 'Kranengoor' is te herleiden tot een vochtig gebied (goor) waar zich in de broed- of trektijd kraanvogels ophielden. Maar dat moet lang geleden zijn geweest.

De Dikke bomen van Laren

De dikke boom van de bordjes komen we even verderop tegen. Deze monumentale zomereik staat bekend als de dikste eik van Nederland en is waarschijnlijk al (bijna) 500 jaar oud. De boom heeft een stamomvang van 7,60 m. De dikke eik 'Oom Frits', eerder op de route, werd in 1791 geplant ter gelegenheid van de toenmalige geboorte van Frederik van der Borch van Verwolde. De dikste eik is niet meer in een al te beste conditie en 'Oom Frits' is al jaren dood. Er is tussen beide reuzen al een nieuwe 'dikste eik' aangeplant, maar die imponeert nog niet erg.